

ग्रामविकास विभागात कंत्राटी पध्दतीने
मनुष्यबळ सेवा सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस
इंडिया लिमिटेड या केंद्रपुरस्कृत उपक्रमाद्वारे
उपलब्ध करून घेणेबाबत .

महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: बामयं/प्र.क्र.३३/वित्त-९

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ

फोर्ट, मुंबई-४००००९.

तारीख: २६ ऑगस्ट, २०२०.

वाचा :-

१. शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:- पदनि-२०१०/प्र.क्र.८४/१०/विसू-१, दि.२७ सप्टेंबर, २०१०
२. शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:- पदनि-२०१३/प्र.क्र.११/१३/विसू-१, दि.२ फेब्रुवारी, २०१३
३. शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:- पदनि-२०१३/प्र.क्र.११२/१३/वित्तीय सुधारणा-१, दि.२ डिसेंबर, २०१३
४. शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:- पदनि-२०१६/प्र.क्र.२९/१६/वित्तीय सुधारणा-१, दि.२ ऑगस्ट, २०१६
५. शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:- संकिर्ण-२०१९/प्र.क्र.२२/कोषा-प्रशा-४, दि.१७ जुलै, २०२०
६. शासन निर्णय उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्रमांक:-काआआ-२०१३/प्र.क्र.२३३/कामगार-८, दि.१८ जून, २०१४
७. शासन निर्णय उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्रमांक:-संकिर्ण-२०१९/प्र.क्र.१३/कामगार-८, दि.२२ फेब्रुवारी, २०१९

शासन परिपत्रक :-

१. प्रशासनावरील खर्च आटोक्यात ठेऊन विकासासाठी पुरेसा निधी उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने प्रशासकीय विभागांनी कामाचा व्याप बघून सदर कामे बाह्य यंत्रणेद्वारे करून घेणेबाबत वित्त विभागाने संदर्भाधीन परिपत्रकान्वये वेळोवेळी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केल्या आहेत. सदर धोरणानुसार शासनाच्या सर्व विभागामार्फत, विभागांतर्गतच्या कार्यालयामार्फत कंत्राटदारांकडून कंत्राटी स्वरूपात मनुष्यबळ घेण्यात येते. उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाने शासन निर्णय दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये मंत्रिमंडळ बैठकीतील निर्देशानुसार शासकीय विभागामध्ये कार्यरत कंत्राटी कर्मचाऱ्यांना कंत्राटदारामार्फत करारातील तरतुदीनुसार वेतन व अन्य भत्ते, वैधानिक देण्यासह प्रदान व्हावे यासाठी वेतन अदा करण्याबाबतची समान कार्यपध्दती सर्व विभागांना लागू करण्यात आली आहे. तसेच उद्योग उर्जा व कामगार विभागाच्या दि.२४ जुलै,२०१९ च्या

अधिसूचनेनुसार किमान वेतन दर निश्चित केले आहेत. ग्रामविकास विभागाच्या असे निदर्शनास आले आहे की या विभागाच्या अधिनस्त असलेली विविध कार्यालये जसे जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या, महाराष्ट्र राज्य जीवनोन्नोत्ती अभियान (MSLRM), राष्ट्रीय ग्रामीण स्वराज अभियान (RGSA), राज्य व्यवस्थापन कक्ष ग्रामीण गृहनिर्माण (SMURH) तसेच प्रधानमंत्री ग्रामसडक योजना (PMGSY) व मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजना (MMGSY) व इतर विभागातर्गत कार्यालयांमध्ये बाह्ययंत्रणेद्वारे (Outsourcing) कर्मचारी वर्ग घेतले जातात. असे करताना विविध कार्यालयाद्वारे फक्त L१च्या आधारे बाह्ययंत्रणा संस्था (Outsourcing Agency) ची निवड केली जाते व तसे करताना कामगारांना किमान वेतन, भविष्य निर्वाहनिधी, ESIS इत्यादी चा फायदा दिला जात नाही व वरील महत्वाच्या कामगार कायदांचे सर्रास उल्लंघन व पायमल्ली केली जाते. सदर विभाग हा प्रधान नियुक्त प्राधिकारी (Principal Employer) असल्यामुळे उद्भवलेल्या कायदेशीर खटल्यात या विभागाला जबाबदार धरले जाते. सदर कायदांचे उल्लंघन शासकीय कार्यालया द्वारे करणे योग्य नाही. तसेच अनावधानाने सदर संबंधीत कार्यालयाद्वारे शासनासाठी कामगार कायदा अंतर्गत अनेक वित्तीय दायित्वे (Financial Liability) उभ्या केल्या जातात व संबंधीत अधिकारी कायदेशीर कारवाई साठी पात्र ठरतात. वित्त विभाग व तसेच उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाच्या आदेशानुसार ग्रामविकास विभागाच्या अधिनस्त विविध कार्यालयांमध्ये बाह्ययंत्रणेद्वारे मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

२. सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस लिमिटेड ही केंद्र पुरस्कृत व नियंत्रित संस्था ग्रामविकास विभागात आपले सरकार सेवा केंद्रांना गेली तीन वर्षांपासून जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायत स्तरावर, तसेच शासनाचे स्तरावर या प्रकल्पाचे संनियंत्रण करणाऱ्या आस्थापनेला सर्व आवश्यक तांत्रिक, अतांत्रिक, व्यवस्थापकीय व प्रशासकीय मनुष्यबळ सेवा पुरवित आहे. तसेच या संस्थेला केंद्र शासनाने अशा तऱ्हेच्या सेवा देशव्यापी स्तरावर पुरवठा करण्यासाठी मान्यता दिली आहे.

तेव्हा बाह्ययंत्रणेमध्ये एकसुत्रता आणण्यासाठी व विविध कामगार कायदांचे पालन करण्याकरीता आणि वित्त विभागाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या धर्तीवर ग्रामविकास विभागाच्या अधिनस्त जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या, ग्रामपंचायती, महाराष्ट्र जीवनोन्नोत्ती अभियान (MSRLM), राष्ट्रीय ग्रामीण स्वराज अभियान (RGSA), राज्य व्यवस्थापन कक्ष ग्रामीण गृहनिर्माण (SMURH) तसेच प्रधानमंत्री ग्रामसडक योजना (PMGSY) व मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजना (MMGSY) व इतर विभागातर्गत कार्यालयांमध्ये बाह्ययंत्रणेद्वारे (Outsourcing) मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्यासाठी अशा मनुष्यबळाची उपलब्धता करणारी अधिकृत एजन्सी म्हणून सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस इंडिया लिमिटेड या केंद्रिय उपक्रमाला खालील अटी व शर्तीनुसार मान्यता देण्यात येत आहे :-

१. अशा उपलब्ध करून घेतलेल्या मनुष्यबळाची पिळवणूक होऊ नये, त्यांना कामगार विभागाच्या वेळोवेळी निर्गमित आदेशानुसार किमान वेतन / मोबदला मिळावा, अनुज्ञेय सर्व वैधानिक व कल्याणकारी फायदे मिळावे, सर्व वैधानिक वजावटी; जसे भविष्य निर्वाह निधी, ग्रॅज्युइटी ESIS, व्यवसाय कर इत्यादींच्या तरतुदींचे पालन व्हावे यासाठी

- कामगार विभागाने निर्गमित केलेले आदेश, नियम, अटी व शर्ती यांचे काटेकोर पालन करणे सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस लिमिटेड यांना बंधनकारक राहिल.
२. अशा कंत्राटी मनुष्यबळाला ग्रामविकास विभागात कार्य करण्यासाठी जे प्रशासकीय प्राथमिक प्रशिक्षण आवश्यक आहे ते देण्याचेही सीएससी ई-गव्हर्नन्सने मान्य केले आहे.
 ३. सध्याच्या COVID साथीच्या पार्श्वभूमीवर अशा मनुष्यबळाच्या कोरोना चाचण्या व इतर अनुषंगिक आरोग्य तपासण्या नेमणुकीचे वेळी व नंतरही वेळोवेळी करून घेण्यात याव्यात. त्याचे दर हे Central Government Health Scheme (CGHS) पेक्षा जास्त नसावेत. त्यासाठी होणारा खर्च CSC कंपनीने त्यांच्या कामगारांच्या वेतनातून वजा करावे.
 ४. ही यंत्रणा केंद्र पुरस्कृत उपक्रम असल्याने व राज्याच्या कामगार / वित्त विभागाने निर्गमित केलेल्या मनुष्यबळ मोबदला दर, विहित सेवा शुल्क दर व इतर वैधानिक वजावटी या सर्व अटी, शर्ती पालन करून, तसेच आवश्यक प्रशिक्षण मनुष्यबळाला देऊन, त्यांची आरोग्य तपासणी करून, तसेच या मनुष्यबळाचा कोणताही थेट “मालक-नोकर” संबंध शासनाशी निगडित होणार नाही, केवळ त्यांच्या सेवा शासनास प्राप्त होणार असल्याने व मनुष्यबळ पुरवठा यंत्रणा म्हणजे सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस इंडिया लि. ही संस्था यासाठी पूर्णतः उत्तरदायी राहिल.
 ५. बाह्य यंत्रणेद्वारे काम करून घेणाऱ्या एजन्सीने शासनाने निर्धारित केलेल्या वेतनदराप्रमाणे वेतन व वेळोवेळी लागू असलेले कर व अनुज्ञेय भत्यांची अदायगी करणे बंधनकारक राहिल. सेवापुरवठादराकडून उपलब्ध करून दिलेल्या मनुष्यबळाला देय असलेले कायदेशीर दायित्व (Statutory Liabilities) उदा. भविष्यनिर्वाह निधी, गॅज्युईटी, ईएसआयएस, बोनस, लेबर, वेलफेयर फंड, रजा रोखीकरण इ.चा समावेश वेतनात अंतर्भूत असून संबंधीत प्राधिकारणाकडे कायदेशीर दायित्व जमा करण्याची जबाबदारी संबंधीत सेवा पुरवठादाराची राहिल व त्याबाबतची कागदपत्रे सेवापुरवठादार कामगार आयुक्त यांचेकडे वेळोवेळी जमा करील.
 ६. उपलब्ध मनुष्यबळास त्यांना नेमून दिलेल्या कामाच्या अनुषंगाने मुख्यालय सोडून इतरत्र प्रवास करण्यासाठी नियमानुसार दैनिक भत्ता/प्रवास भत्ता इत्यादी देय राहिल. तसेच कोविड-१९ महामारीच्या काळात अत्यावश्यक क्षेत्रात काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना विमा कवच अनुज्ञेय राहिल.
 ७. सदर बाह्ययंत्रणेद्वारे मनुष्यबळ उपलब्ध करून घेण्याचे काम CSC e-Governance Services India Ltd. या केंद्रशासनाच्या कंपनीला तसेच सदर कंपनीच्या अधिकृत अभिकरणास किंवा सहयोगी भागीदार कंपनीस पुढील किमान ५ वर्षासाठी देण्यात यावेत.

८. जर CSC मार्फत कंपनीच्या अधिकृत अभिकरणास किंवा सहयोगी भागीदार कंपनीस सदर काम देण्यात येणार असेल तर त्याची माहिती ग्रामविकास विभागास कळविणे CSC वर बंधनकारक असेल व अशा संस्थेस CSC सोबत केलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करणे बंधनकारक असेल.
९. कंपनी / संस्थेतर्फे काम करणाऱ्या अधिकारी कर्मचारी यांच्या सेवेचे कोणतेही उत्तरदायित्व शासनावर राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
१०. बाहय यंत्रणेद्वारे काम करून घेण्याकरीता कोणतीही पदनिर्मिती केली जाणार नाही.
११. सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस लिमिटेड या मनुष्यबळ पुरवठा यंत्रणेला अशा मनुष्यबळ पुरवठा कामी कामगार विभागाने निश्चित केल्याप्रमाणे १४% सेवाशुल्क देण्यात येईल. हे सेवा शुल्क एकुण मनुष्यबळ पुरवठा खर्चावर आकारून देण्यात यावे. तसेच वस्तू व सेवा कर (Goods and Service Tax) संपुर्ण वेगळा अदा केला जाईल.
१२. प्रस्तुत सेवा पुरवठादारबरोबर वित्त विभागाने वेळोवेळी दिलेल्या मार्गदर्शक सुचनानुसार आवश्यक अटी/ शर्तीचा अंतर्भाव करून करारनामा हा केंद्रीय पातळीवर केला जाईल. त्यामुळे विभागांतर्गत यंत्रणांना वेगळा करारनामा करण्याची आवश्यकता नाही.
१३. बाहय यंत्रणेमार्फत कामे करून घेण्यासंदर्भात किमान वेतन अधिनियम अंतर्गत कामगार विभागातर्फे विषद केल्यानुसार त्या त्या संवर्गातील निर्धारित केलेल्या किमान वेतन दराप्रमाणे वेतनास (सेवाशुल्कासह) मान्यता देण्यात येत आहे.
१४. सेवापुरवठादाराकडून पुरविण्यात येणाऱ्या मनुष्यबळाचे प्रारंभिक वेतन, वेतन टप्प्यावरील प्रारंभिक वेतनानुसार राहिल. मात्र अनुभवी व शैक्षणिक अर्हतेच्या आधारे प्रारंभिक वेतनाच्या पुढील टप्प्यांवर वेतननिश्चिती करण्याची मुभा कार्यालय प्रमुखांना राहिल.
१५. शासन धोरणानुसार व कामगार विभागाच्या आदेशानुसार असे मनुष्यबळ मागणी केल्यापासून ३० दिवसात संबंधित मागणी केलेल्या यंत्रणेला पुरवावे.
१६. बाहय यंत्रणेद्वारे कामे करून घेताना, जर ती कामे नियमितपणे पदनिर्मिती करून केली असता जितका खर्च आला असता त्या खर्चाच्या कमीत कमी १० ते २५ टक्के इतकी बचत होईल अशा रितीने करून घेण्यात यावीत.
१७. वित्त विभाग शासन परिपत्रक दिनांक १७ जुलै, २०२० अन्वये बाहययंत्रणेद्वारे घेण्यात येणाऱ्या या सेवेकरीता निधीची तरतूद “१३- कार्यालयीन खर्च” या “उद्दिष्ट शिर्षा” खाली केली असल्यास व सदर योजना संकेतांकांतर्गत “१० कंत्राटी सेवा” हे “उद्दिष्ट शिर्षा” उपलब्ध असल्यास “१३-कार्यालयीन खर्च” मधून “१० कंत्राटी सेवा” या “उद्दिष्टशिर्षा”मध्ये अनुदानाचे फेरवाटप करण्यात यावे. तथापी, सदर योजना संकेतांकांतर्गत “१० कंत्राटी सेवा” हे “उद्दिष्ट शिर्षा” उपलब्ध नसल्यास चालू आर्थिक वर्षापुरता सदर खर्च “१३-कार्यालयीन खर्च” या “उद्दिष्ट शिर्षा”तून भागविता येईल.

४. ग्रामविकास विभागाच्या अधिनस्त सर्व कार्यालये, जिल्हा परिषदा , पंचायत समित्या , ग्रामपंचायती , महाराष्ट्र जीवनोन्नती अभियान (MSRLM), राष्ट्रीय ग्रामीण स्वराज अभियान (RGSA), राज्य व्यवस्थापन कक्ष ग्रामीण गृहनिर्माण (SMURH) तसेच प्रधानमंत्री ग्रामसडक योजना (PMGSY) व मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजना (MMGSY) व विभागांतर्गत इतर कार्यालयांमध्ये सध्या कार्यरत कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत त्यांच्या सध्याच्या मनुष्यबळ पुरविणाऱ्या संस्थेच्या कराराची मुदत संपल्यानंतर कराराचे नूतनीकरण न करता सदर परिपत्रकाद्वारे शासनाने निश्चित केलेल्या एजन्सी कडून मनुष्यबळ उपलब्ध करून घ्यावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२०११०५१५०४५३४३२० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रविण देविचंद जैन)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १.सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
२. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जीवनोन्नती अभियाना, नवी मुंबई
- ३.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण गृह निर्माण, मुंबई
- ४.राज्य प्रकल्प संचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण स्वराज्य अभियान, महाराष्ट्र राज्य पुणे
- ५..सर्व जिल्हा परिषदांचे उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी.(पंचायत/सा.प्र.वि.)
६. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी,
७. सर्व पंचायत समितींची गट विकास अधिकारी
८. सर्व ग्रामपंचायतींचे ग्रामसेवक / ग्रामविकास अधिकारी,
९. सीएससी-एसपीव्ही ई-गव्हर्नन्स इंडिया लिमिटेड, इलेक्ट्रॉनिक निकेतन, तिसरा मजला, DeITY, ६ सीजीओकॉम्प्लेक्स, लोधी रोड, नवी दिल्ली-११०००३.
- १०.निवड नस्ती, बांधकाम-४, ग्रामविकास विभाग

प्रत माहितीसाठी

- मा.मंत्री, ग्रामविकास यांचे खाजगी सचिव.
- मा.राज्यमंत्री, ग्रामविकास यांचे खाजगी सचिव
- अतिरिक्त मुख्य सचिव, ग्रामविकास विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक
- मा.सचिव, मुमं ग्रासयो